

ដំណាំត្រសក់ចំណារ

I. ស្ថានភាពទូទៅ

ដំណាំត្រសក់ត្រូវបានគេជឿជាក់ថា មានប្រភពនៅប្រទេសឥណ្ឌា ក្រោយមកក៏រីករាលដាលទៅប្រទេសអេស៊ីប ប្រទេសក្រិច ចិន ឥណ្ឌូនេស៊ី ប្រទេសថៃ និងនៅទ្វីបអាមេរិក ។



ដំណាំប្រភេទនេះ ត្រូវបានចាត់បញ្ចូលទៅក្នុងដំណាំត្រូវការអាកាសធាតុក្តៅមធ្យមចន្លោះ ១៨-៣០°C

- ត្រសក់ចំណារស្ថិតក្នុងលំដាប់គ្រួសារគូកូប៊ីតាសេ ។ គេចែកចេញជាពីរប្រភេទ គឺប្រភេទសំបករលោង និងសំបកគ្រើម។ វាជាប្រភពនៃវីតាមីន និងសារធាតុផ្សេងៗក្នុងទម្ងន់១០០ក្រាមដែលអាចបរិភោគបានផ្ទៃខ្លីដូចជា:

សារធាតុសំខាន់ៗ	ក្នុងទម្ងន់១០០ក្រាមដែលអាចបរិភោគបាន
ទឹក	៩៦,៣ក្រាម
ប្រូតេអ៊ីន	០,៤៤ក្រាម
ប្រេងខ្លាញ់	០,៥ក្រាម
ថាមពល	១៣គីឡូកាឡូរី
កាល់ស្យូម	១០មីលីក្រាម
ផូស្វ័រ	២៥មីលីក្រាម
ដែក	១,៥មីលីក្រាម
វីតាមីនសេ	៧មីលីក្រាម

II. បច្ចេកទេសដាំដុះ

ដើម្បីទទួលបានទិន្នផលពីការដាំដុះដំណាំក្រសក់ក៏ដូចដំណាំដទៃទៀតដែរ ត្រូវមានការងារច្រើនដែលត្រូវអនុវត្ត ដូចតទៅ៖

១. ការជ្រើសរើសពូជ

ការជ្រើសរើសពូជជាកត្តាសំខាន់បំផុតនៅក្នុងការដាំដុះព្រោះពូជមានលក្ខខណ្ឌផ្សេងៗគ្នា ហើយត្រូវបានចែក ចេញជា ៣ប្រភេទដូចតទៅ ៖



- **ពូជស្រាល:** ពូជនេះមានអាយុកាលលូតលាស់ខ្លីគឺប្រមាណពី ៣៥-៤០ថ្ងៃក្រោយដាំ ភាគច្រើនគឺផ្លែល្អិត តូចៗជាចង្កោមៗមានបន្លាច្រើនជួរតាមបណ្តោយនៃផ្លែទទឹងផ្លែមិនលើស ១,៥ស.ម ប្រវែងជាមធ្យម ៨-១០ ស.ម។ សន្លឹកល្អិតដើមតូចផ្កាឈ្មោលច្រើនតាមថ្នាំងនៃដើម ហើយមានរោមក្រាស់លើផ្លែស្លឹក និងដើមគ្រាប់ តូចល្អិតស្រួចៗ ហើយខ្លីទម្ងន់ ១០០គ្រាប់មានចំនួន ២,៥-៤ ក្រាម ប្រភេទនេះគេឲ្យឈ្មោះថា ក្រសក់បន្លា ឬក្រសក់ជ្រក់។



- **ពូជកណ្តាល:** ពូជនេះមានអាយុកាលលូតលាស់មធ្យម គឺប្រមាណពី ៤០-៥០ថ្ងៃក្រោយដាំ។ ផ្លែភាគច្រើន មានពណ៌បៃតងស្រាល ផ្នែកខាងត្បូងមានពណ៌លឿងខ្លី ផ្លែច្រើនរាយៗមិនចង្កោម ទទឹងផ្លែមាន ប្រវែង ៣-៤ស.ម បណ្តោយផ្លែប្រវែងពី ១០-១៣ស.ម រាងរបស់ផ្លែវាធំកណ្តាលតូចក្បាល និងកន្ទុយ ពូជនេះ កសិករភាគច្រើនដាំនៅតាមសួនបន្លែ មិនមានលក្ខណៈទ្រង់ទ្រាយជាផលិតកម្មធំៗឡើយ ព្រោះទិន្នផលរាប់ ពី ៦-៨តោនក្នុង១ហិកតា។ លក្ខណៈសំគាល់គឺ ស្លឹកធំ ស្តើងរាងមូល រោមខ្លីៗមានពណ៌បៃតងធម្មតាគ្រាប់ សំប៉ែតធំខ្លី ។
- **ពូជឆ្លុះ:** ពូជនេះមានអាយុកាលលូតលាស់វែងប្រមាណពី ៥០-៧០ថ្ងៃក្រោយដាំ។ ផ្លែរបស់វាទ្រវែងមាន ពណ៌បៃតងចាស់ប្រមាណ ២/៣ នៃប្រវែងផ្លែ ។ មានថ្នាំងធ្វើលំហែកមែកមធ្យម ស្លឹកធំក្រាស់ហើយស្រួច

មានរោងចក្រទំនើបជាមធ្យម ៣,៥ស.ម ប្រវែងជាមធ្យម ១២-២០ស.ម រូបសណ្ឋាននៃគ្រាប់ ទ្រវែងស្រួច កំបាំងកណ្តាលទម្ងន់ ១០០គ្រាប់ពី ៣,៥-៥,៥ក្រាម ច្រើនដាំនៅខេត្តកណ្តាល កំពង់ឆ្នាំង និងកំពង់ចាម ។ ត្រសក់មិនមែនជាដំណាំប្រកាន់រដូវឡើយ ប៉ុន្តែពូជត្រសក់ក្រោយពីសំរាំងគ្រាប់ ហើយត្រូវការសំរាករយៈ ពេលពី ៤-៦ខែ ទើបអាចដាំដុះបាន ។ លក្ខណៈពិសេសមួយទៀតគឺបច្ចុប្បន្នមានពូជ ២ប្រភេទ គឺពូជគ្មាន ជំនាន់អាចដាំបានហើយទុកពូជបាន ប៉ុន្តែពូជបង្កាត់មិនអាចទុកពូជបានឡើយ ។ សេចក្តីត្រូវការពូជ សម្រាប់ដាំលើផ្ទៃដី១ហ.ត គឺ ៣,៥ ទៅ ៥តក្រ អាស្រ័យទៅតាមភាគរយដំណុះ និង ចន្លោះគុម្ពនៃការដាំ ។

២.ការជ្រើសរើសរដូវ

- សម្រាប់លក្ខខណ្ឌប្រទេសកម្ពុជា ដំណាំត្រសក់មិនមែនជាដំណាំដែលប្រកាន់រដូវឡើយ វាអាចដុះលូត លាស់បានចន្លោះសីតុណ្ហភាពពី ២០-៣០°C ។ ប៉ុន្តែរដូវសមស្របបំផុតគឺនៅចុងរដូវវស្សាចាប់ពី ខែតុលា ដល់ ខែកុម្ភៈ ព្រោះក្នុងអំឡុងពេលនោះត្រសក់អាចលូតលាស់ល្អ ទិន្នផលខ្ពស់បណ្តាលមកពីកត្តា សីតុណ្ហភាពចុះ ទាប សំណើមបរិយាកាសខ្ពស់ ភ្លៀងមិនអូសបន្លាយសីតុណ្ហភាពដីប្រែប្រួលទាបរយៈពេល ពន្លឺថ្ងៃមានកំរិត សមស្រប ។ ប៉ុន្តែត្រសក់ជួបកត្តាលំបាកជាច្រើនចាប់ពីខែមិនា ដល់ខែឧសភា គឺសត្វល្អិត ជម្ងឺបំផ្លាញច្រើន បណ្តាលមកពីលក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុមិនសមស្របធ្វើឲ្យត្រសក់មានទិន្នផលទាប ។ តែនៅរដូវវស្សាវិញចាប់ ពីខែមិថុនា ដល់ខែកញ្ញា ត្រសក់ច្រើនជួបជម្ងឺបំផ្លាញច្រើនជាងសត្វល្អិតបណ្តាលមកពីសំណើមដី និង សីតុណ្ហភាពដីប្រែប្រួល ។

៣.ការជ្រើសរើស និងរៀបចំដី

- **ការជ្រើសរើសដី** : ត្រសក់ត្រូវការដីមានជីជាតិគ្រប់គ្រាន់ សំបូរទៅដោយសារធាតុចិញ្ចឹម និងបន្ទុកខ្យល់គ្រប់ គ្រាន់សម្រាប់ត្រសក់ គឺដីប្រភេទដីល្បប់មាត់ស្ទឹង បឹង ទន្លេ និងដីល្បាយខ្សាច់មិនដក់ទឹកក្រោយពេល ភ្លៀងធ្លាក់កាលណាទឹកដក់លើសពី ៤ម៉ោងឡើងទៅ ធ្វើឲ្យត្រសក់ងាយកើតជម្ងឺទំស្លឹក។ ក្រៅពីនោះវាអាច លូតលាស់ល្អដែរនៅលើប្រភេទដីក្រហម និងដីខ្មៅក្នុងតំបន់ខ្ពង់រាប ប៉ុន្តែដីឥដ្ឋ ឬដីជួរត្រសក់លូតលាស់មិន ល្អឡើយ។ កាលណាដីដែលធ្លាប់ដាំដំណាំប្រភេទអំបូរត្រសក់ជាច្រើនលើក្រចមកគេត្រូវបន្ថែមជីលាមក សត្វជាច្រើនតោនក្នុង ១ហិកតា ចន្លោះពី ២០-៣០តោន។ ដីដែលសមស្របខ្លាំងមានប៉េហាស់ ៦,៥-៧,៥ កាលណាប៉េហាស់ទាបជាង៤ ត្រូវផ្អាកការដាំត្រសក់រយៈពេល ១-២ឆ្នាំ ត្រូវដាំដំណាំអំបូរសណ្តែកដើម្បី កែលំអដី ។

- **ការរៀបចំដី** : ត្រូវរាស់ប្រមូលយកស្មៅនិងដំណាំផ្សេងៗពីរដូវមុនចេញ ក្នុងហាលដីលើកទី១ ឲ្យជ្រៅ ត្រឡប់ ស្រទាប់ដីពីក្រោមឡើងលើ និងហាលដីឲ្យបានច្រើនសប្តាហ៍ក្នុងគោលបំណងបន្ថយនូវភ្នាក់ងារចម្លងជម្ងឺ និងសត្វ ល្អិត ព្រមទាំងឲ្យស្មៅចង្រៃងាប់ ជាពិសេសគឺប្តូរទម្រង់ដីនិងពង្រាយជីជាតិ ។ ការកួរ ត្រូវធ្វើឲ្យបាន ២-៣លើក មុននឹងលើកដាំដុះ ។ ការលើករងសម្រាប់ដាំគឺអាស្រ័យទៅតាមវិធីដាំនិងដីជាតិរបស់ដី។ កាលណាដាំដោយ ដោតចំណារបញ្ឈរទទឹងរងត្រូវមានប្រវែង ១២០ស.ម កំពស់រង ២៥-៣០ស.ម ។ ប៉ុន្តែបើដាំឲ្យវារនៅលើដីទទឹងរងមានប្រវែង ៨០ ទៅ ១០០ស.ម តែការដាំតាមវិធីនេះត្រសក់មានផ្លែចំនួនតិច ទិន្នផលទាប។ នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុក្តៅ ដីរក្សាសំណើមគ្រប់ដីមុនពេលដាំដើម្បីបន្ថយកំដៅដី ស្មៅរក្សាសំណើមបានយូរនិងឲ្យ ដីធូរមិនហាប់កាលណាដីហាប់បណ្តាលឲ្យបន្ទុកខ្យល់មិនគ្រប់គ្រាន់ និង ប្រវែងបួសចាក់បានតិច ។

៤.វិធីសាស្ត្រដាំដុះ

មុននឹងដាំ ត្រូវយកគ្រាប់ពូជមកដាក់ហាលថ្ងៃឲ្យក្តៅរយៈពេល១-២ម៉ោង បន្ទាប់មកយកទៅត្រាំទឹករយៈពេល ៤ ទៅ៥ម៉ោង បន្ទាប់ត្រូវលាងសំអាតគ្រាប់ឲ្យស្អាត ចំនួន ៣-៤លើក មុនពេលផ្តាច់គ្រាប់គ្រាប់ពូជ។ ការផ្តាច់ត្រូវយក ក្រណាត់ជ្រលក់ទឹកឲ្យជោកយកមកខ្ទប់គ្រាប់នោះហើយកប់ទៅក្នុងដីសើមរយៈពេល ១យប់។ មុនដាំត្រូវយកគ្រាប់ ពូជមកលាយជាមួយនឹងថ្នាំសម្លាប់ជំងឺគ្រុនចាញ់កាប់តង់,ស៊ីណែប,ម៉ង់កូសែប ក្នុងកំរិត២% ឬ ១គក្រគ្រាប់ពូជបរិមាណ ថ្នាំកន្លះស្លាប ព្រាបាយ ច្របល់ឲ្យសព្វយកទៅដាំដោយប្រើចន្លោះគុម្ព២៥ស.ម ចន្លោះ ជួរ៦០ស.ម ជម្រៅ២-៣ស.ម គ្រាប់ក្នុងមួយគុម្ព ហើយគ្របពីលើដោយកំណាត់ចំបើងខ្លីៗ ឬដីធម្មជាតិពុករលួយល្អ វិធីនេះគឺដាំឲ្យត្រសក់ឡើង តោងចំណារបញ្ឈរ ប៉ុន្តែការដាំឲ្យវារលើដីត្រូវប្រើចន្លោះជួរ៨០ស.ម ចន្លោះគុម្ព ៥០ស.ម, ៣-៤គ្រាប់ ក្នុងមួយគុម្ព តែគ្របគុម្ពដូចគ្នា ។ ក្រោយពីដាំភ្លាមត្រូវពិនិត្យមើលសំណើមដី កាលណាដីស្ងួតខ្លាំងត្រូវតែស្រោចទឹកក្រោយដាំ ហើយដើម្បីឲ្យត្រសក់ដុះស្មើគ្នាងាយថែទាំ ។ ក្រោយពីដាំរយៈពេល៣ទៅ ៤ថ្ងៃ ក្នុងលក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុពេលថ្ងៃ ៣០អង្សាសេ និងពេលយប់ ១៨-២០អង្សាសេ ធ្វើឲ្យត្រសក់លូតលាស់លឿន។



៥.របៀបស្រោចស្រព

ដំណាំត្រសក់ជាប្រភេទដំណាំត្រូវការទឹកជាប្រចាំ ប៉ុន្តែសំណើមដីមិនលើសពី៥០-៧០%ឡើង។ សេចក្តីត្រូវការ ទឹកចែកចេញជាបីវគ្គ ៖

- វគ្គលូតលាស់ : ចាប់ពីត្រសក់ដុះរហូតដល់ត្រសក់បោះដំ និងមានផ្កាក្រពុំវាត្រូវការសំណើមដីជាមធ្យម ប្រមាណ ពី៥០-៦០% ។ របៀបស្រោចដោយបាញ់ទឹកពីលើល្អជាងការស្រោចដោយបញ្ចូលតាមចន្លោះជួរ គឺ១ថ្ងៃម្តង ឬ ២ដងទៅ តាមប្រភេទដី និងអាកាសធាតុ បរិមាណទឹកក្នុងវគ្គនេះមានប្រមាណ ពី ១៤០០ - ១៦០០ម^៣/ហ.ត ។
- វគ្គបន្តពូជនិងផ្លែ : ចាប់ពីត្រសក់មានអាយុពី១៥ថ្ងៃឡើងទៅវានឹងមានផ្កាឈ្មោលចេញតាមថ្នាំង ប៉ុន្តែមិន ទាន់រីក។ វគ្គនេះត្រូវការសំណើមដីពី ៦០-៧០% គឺជាវគ្គដែលត្រូវការទឹកច្រើនជាងគេរហូតដល់ត្រសក់ មានអាយុ ៣០-៤០ថ្ងៃក្រោយដាំ ប៉ុន្តែការស្រោចដោយបញ្ចូលតាមចន្លោះរងមួយអាទិត្យ២-៣ លើកជាការ ល្អ ព្រោះការស្រោចដោយបាញ់ទឹកពីលើធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ការបន្តពូជបរិមាណទឹកសរុប ក្នុងវគ្គនេះមានពី ១៨០០ ទៅ ២០០០ម^៣/ហ.ត ។
- វគ្គចេញផ្លែ : ១០០% ចាប់ពីការប្រមូលផល ១-២លើក ត្រសក់ត្រូវការសំណើមដីទាបមកវិញ គឺពី ៥០-៦៥% កាលណាការបញ្ចូលទឹកលើសពីនេះធ្វើឲ្យត្រសក់ចាប់ប្រែពណ៌ពីបៃតងទៅលឿង ។

៦. ដកស្មៅនិងជ្រំជ្រាយដី

ការជ្រំជ្រាយដីត្រូវធ្វើឡើងនៅពេលត្រូវសក់មានសន្លឹកពិតចំនួន ២ គឺនៅពេលទងរបស់វាលូតវែង (១០-១៥ថ្ងៃ ក្រោយដាំ) ត្រូវជ្រំជ្រាយដីសើមហើយកៀរយកដីពីបាតអមកលប់គល់ឲ្យជិតក្នុងករណីដីដែលដុះស្មៅ ត្រូវដកយក ស្មៅចេញមុនជ្រំជ្រាយដី។ ចំពោះការដាំដោយគ្របនឹងកៅស៊ូខ្មៅមិនចាំបាច់ជ្រំជ្រាយដីឡើយ។ ការជ្រំជ្រាយដី គឺ ប្រយោជន៍ធ្វើឲ្យដីធ្លាបទឹកបានល្អ រក្សាសំណើមបានយូរ ធ្វើឲ្យខ្យល់ចេញចូលបានល្អបន្ថយការលូតលាស់ របស់ស្មៅ។

៧. ការដាតចំណារ

ការដាតចំណារមានសារៈសំខាន់ដោយបង្កើនទិន្នផលនិងបន្ថយការរាតត្បាតអំពីជម្ងឺនិងសត្វល្អិត។ ការដាត ចំណារ ត្រូវយកមែកឈើក្រៀមៗគ្មានស្លឹកមកដាតបញ្ឈរក្បែរវត្តមុខឲ្យញឹកហើយចងឲ្យជាប់ការការពាររដូវរលំ គេធ្វើ ឡើងក្រោយពីដាំរយៈពេល ១០-១៥ថ្ងៃ គឺក្រោយពីជ្រំជ្រាយដី។

៨. ការប្រើប្រាស់ដី

ដំណាំត្រូវសក់ដុះដំណាំដទៃទៀតដែរ វាត្រូវការសារធាតុចិញ្ចឹមយ៉ាងសំខាន់គឺ អាសូត ផូស្វ័រ ប៉ូតាស្យូម និង សារធាតុផ្សេងៗទៀត ។ ប៉ុន្តែសារធាតុទាំងនោះវាត្រូវការទៅតាមដំណាក់កាលរបស់វាដូចជាដំណាក់កាលលូតលាស់ ដើម ស្លឹក វាត្រូវការអាសូតច្រើនជាងគេ បន្ទាប់មកគឺធាតុប៉ូតាស្យូម ប៉ុន្តែផូស្វ័រវាត្រូវការបន្តិចម្តងៗ ចាប់ពីវគ្គកំណ កំណើតផ្កាដោយបរិមាណក្នុងមួយដុំដីវិភិតជាងគេ។ ដូចនេះការប្រើប្រាស់ដីត្រូវដាក់ទៅតាមដំណាក់កាលរបស់វា ៖

- មុនពេលដាំគេតែងដាក់ជីធម្មជាតិឲ្យបានច្រើនពី ១៥ទៅ២០តោន ក្នុង ១ហិកតា និងជីគីមីប្រភេទ ១៥.១៥.១៥ ចំនួន១៥០គក្រ។ ជីទាំងនោះត្រូវដាក់ទៅក្នុងបាតរណ្តៅហើយជ្រំដីលប់ឲ្យជិតពីលើទើបធ្វើការ ដាំដុះតាមក្រោយ។
- ក្រោយពេលដាំរយៈពេល១០ទៅ១៥ថ្ងៃគេត្រូវយកដីអាសូតសុទ្ធ(អ៊ុយរ៉េ) ចំនួន ២៥ទៅ៣០គក្រ មក លាយ ទឹកស្រោចចំបូម បន្ទាប់មកស្រោចទឹកលាងតាមក្រោយ ។
- នៅក្នុងវគ្គត្រូវសក់ចេញផ្កា១០០% គេយកជីគីមីប្រភេទ១៥.១៥.១៥ ដដែល ចំនួន១០០គក្រ មកដាក់តាម ចន្លោះគុម្ព ហើយលប់ដីឲ្យជិតបន្ទាប់មកស្រោចទឹកឲ្យជោក។

III. អំពីជម្ងឺនិងសត្វល្អិត

១. អំពីជម្ងឺផ្សិត

- ត្រូវសក់រងការបំផ្លាញដោយជម្ងឺផ្សិតច្រើនប្រភេទ ហើយគ្រប់វគ្គលូតលាស់វគ្គបន្តពូជ និងវគ្គទុំនៃផ្លែ ។
- * ជម្ងឺរលាកនៃគល់កូនដំណាំ: វាបង្កដោយក្រុមផ្សិតច្រើនប្រភេទធាតុសញ្ញាគឺចាប់ផ្តើមរលាកគល់ដំណាំក្នុង ដំណាក់កាល ៥-៧ថ្ងៃ ក្រោយដុះធ្វើឲ្យរលាកជាំគល់ ក្រោយមកក៏ចាប់ផ្តើមរលំ ហើយរីករាលដាល កាន់តែច្រើនឡើងៗលើរងកូនដំណាំ ។ លក្ខខណ្ឌគឺកូនដំណាំស្លោកជាប់មកជាមួយគ្រាប់ដី ថ្នាលសំណាប មានមេរោគ សំណើមខ្ពស់លើសពី ៧០% គ្មានខ្យល់អាកាស និងពន្លឺគ្រប់គ្រាន់។

*** ជម្ងឺស្លឹកស្លឹកពណ៌ត្នោត:**

- ធាតុសញ្ញា : ដំបូងស្លឹកត្រសក់ឡើងលឿងផ្ទាំងៗក្រោយមកទៅជាស្លឹកហើយប្រែពណ៌ទៅត្នោតប្រផេះពីស្លឹកក្រោមឡើងមកលើធ្វើឲ្យស្លឹកដំណាំស្លឹកពីដើមមួយទៅដើមមួយ ហើយរីករាលដាលយ៉ាងហ័ស។
- លក្ខខណ្ឌបំផ្លាញ : នៅរដូវវស្សាកាតច្រើនជាងរដូវប្រាំង បណ្តាលមកពីសំណើមដីខ្ពស់អាកាសធាតុក្តៅចន្លោះគុម្ពញឹក ចំនួនដើមក្នុងគុម្ពលើសកំណត់ពន្លឺមិនគ្រប់គ្រាន់ខ្យល់អាកាសមិនល្អ។

*** ជម្ងឺរលួយឫស និងស្លឹកបណ្តាលនៃដើម**

- ធាតុសញ្ញា : ក្នុងដំណាក់កាលកូនដំណាំខ្លីៗធ្វើឲ្យស្លឹកព្រមស្រពោនពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃកាន់តែស្រពោនឡើងៗ ដើមរបស់ដំណាំស្លឹកបណ្តាល ឫសរបស់វាប្រេះហើយជាំៗ។
- លក្ខខណ្ឌបំផ្លាញ : ជម្ងឺរស់នៅក្នុងដី និងទឹក ហើយវាឆ្លងពីចំការមួយទៅចំការមួយ ពីដើមមួយទៅដើមមួយដោយទឹក និងកាកសំណល់ដំណាំ អាកាសធាតុក្តៅ និងសំណើមដីខ្លាំងលើសពី ៧៥% ងាយនឹងកើត។

*** ជម្ងឺក្រាម្យៅលើស្លឹក :**

- ធាតុសញ្ញា : ដំបូងសង្កេតឃើញលេចចេញចំណុចពណ៌លឿងតូចៗលើស្លឹក ក្រោយមកមានស្នាមម្យៅកញ្ចុះរាងរង្វង់រយៈពេលតែ ២ទៅ៣ថ្ងៃ រង្វង់ម្យៅនេះរីករាលដាលពេញស្លឹកទាំងស្លឹកខ្លីក៏ដូចស្លឹកចាស់។
- លក្ខខណ្ឌកំណើត: ច្រើនកើតនៅរដូវប្រាំងពេលអាកាសធាតុត្រជាក់ស្ងួត មេរោគចូលចិត្តរស់នៅតាមដើមឈើព្រៃ និងឈើហូបផ្លែ រដូវភ្លៀងមិនធ្វើឲ្យមានលក្ខណៈធូរធូរឡើយ។

២-ជម្ងឺបង្កឡើងដោយរីស

- ជម្ងឺដែលបង្កដោយរីសមានច្រើនប្រភេទលើដំណាំត្រសក់ដូចជា :

*** ជម្ងឺញស្លឹកខ្ទុះក្រាម :**

- ធាតុសញ្ញាដំបូង
វាលេចចេញចំណុចខ្លះនៅលើស្លឹកគឺសភាពរូញជាពិសេសស្លឹកខ្លីៗក្នុងដំណាក់កាលលូតលាស់ធ្វើឲ្យមិនអាចរីកធំធាត់បាន ព្រមទាំងធ្វើឲ្យផ្លែពកៗក្រឡាៗហើយរឹងសំបក សាច់ត្រសក់គ្មានរសជាតិវីតនីនរាលដាលចម្លងដោយក្រុមចៃដន្យ។

វិធានការការពារនិងកំចាត់: គឺជ្រើសរើសពូជគ្មានជម្ងឺ កំចាត់ស្មៅឲ្យស្អាត និងការពារចៃដន្យបំផ្លាញត្រសក់។

៣-សត្វល្អិត:

មានសត្វល្អិតចម្រើនជាច្រើនប្រភេទដែលបំផ្លាញដំណាំ ក្នុងនោះមានសត្វល្អិតជាភ្នាក់ងារបង្កធាតុ និងសត្វល្អិតបំផ្លាញផ្ទាល់។ សត្វល្អិតជាភ្នាក់ងារចម្លងមាន :

- ចៃបែតង: វាមជញ្ជក់ស្លឹកធ្វើឲ្យត្រសក់រូញស្លឹកហើយខ្ទុះក្រាម
- មមាចជញ្ជក់ស្លឹក: វាមានពីរប្រភេទ មាឌតូច និងមាឌធំតែងជញ្ជក់ស្លឹកធ្វើឲ្យស្លឹកត្រសក់ស្ងួតគែម ហើយស្លឹកឡើងលើ។
- រុយស: រុយប្រភេទនេះមានមាឌតូចៗពណ៌ស ហើយមើលនឹងភ្នែកទទេស្ទើរមិនឃើញ គេអាចសង្កេតវាបានដោយត្រូវពិនិត្យមើលក្រោមស្លឹកពេលថ្ងៃក្តៅ។

ដើម្បីការពារទៅនឹងកត្តាចង្រៃទាំងនេះ គេត្រូវអនុវត្តវិធីសាស្ត្រច្រើនយ៉ាងដូចជាជ្រើសរើសដុំ ផ្លាស់ប្តូរ មុខដំណាំ ជ្រើសរើសពូជធន់ទ្រាំ រៀបចំដីឲ្យបានត្រឹមត្រូវសំអាតស្មៅក្នុងចំការ ជាពិសេសគ្រប់គ្រងវត្តមានសត្វល្អិតមុនពេលវា ពេញវ័យ បន្ទាប់មកអនុវត្តវិធានការដើម្បីកំចាត់។



IV. ការប្រមូលផល

១-ការប្រមូលផល

- ការប្រមូលផលគឺធ្វើឡើងក្រោយពីការដាំរយៈពេលខុសគ្នា ទៅតាមប្រភេទពូជ និងអាស្រ័យទៅតាមសេចក្តី ត្រូវការដូចជា:
- **ពូជស្រាល** : គឺគេអាចប្រមូលផលដំបូងក្រោយពីការដាំរយៈពេល៣៥ទៅ៤០ថ្ងៃគឺបេះផ្លែដោយយកកន្ត្រែ កាត់ត្រឹមទងនៃផ្លែ ហាមប្រឡេះយកតែផ្លែបណ្តាលឲ្យផ្លែត្រសក់ឆាប់ក្រហមប្រៃពណ៌ ប្រភេទពូជនេះទិន្នផល មធ្យមចន្លោះពី ៨ - ១០តោន ក្នុងមួយហិកតា។
- **ពូជកណ្តាល** : គឺការប្រមូលផលដំបូងក្រោយដាំរយៈពេល៤៥ទៅ៥០ថ្ងៃ ការបេះគឺកាត់យកផ្លែដូចជា ត្រសក់ ឯទៀតដែរ។ ការបេះយកផ្លែស្រស់មានចំនួនពី ៥ទៅ៧លើក ហើយទិន្នផលជាមធ្យម១០ ទៅ ២០ តោន ក្នុង១ហិកតា។
- **ពូជធ្ងន់**:ធ្វើការប្រមូលផលបានច្រើនលើកពី៥ ទៅ ១០លើក ហើយទិន្នផលមធ្យមពី ១០ទៅ១៥តោន ក្នុង មួយហិកតា ។



២-ការប្រមូលផលពូជ:

- ដើម្បីឲ្យពូជនៅជំនាន់ក្រោយទទួលបានភាពសុទ្ធល្អការជ្រើសរើសត្រូវអនុវត្តទៅតាមវិធីសាស្ត្រខាងក្រោម ៖
- ដើមគ្មានជម្ងឺ និងសត្វល្អិតបំផ្លាញ

- ដើមលូតលាស់ធម្មតា មានលក្ខណៈតែមួយផ្នែកសំខាន់ៗគឺថ្ងៃ ខែ ចេញផ្កា ស្លឹកពណ៌ និងទ្រង់ទ្រាយផ្លែ មានលក្ខណៈដូចគ្នាទាំងពណ៌និងទំហំ។ ផ្លែដែលមុនគេ(ផ្លែដំបូង)ត្រូវកាត់ចោលទុកតែផ្លែលើកទី ២ទី៣ ក្រៅពីនេះកាត់ ចោល ហើយផ្លែទាំងនោះត្រូវបេះមកទុកដោយឡែកៗពីគ្នា គឺទី ២ទុកដោយទី២ ទី៣ទុកដោយទី៣ នៅពេល ផ្លែទុំក្រហមប្រេះបែកក្រឡា ក្រោយពីបេះហើយត្រូវរក្សាទុកពី ៤ទៅ៥ថ្ងៃ ទើបពុះផ្លែយកគ្រាប់ត្រាំទឹកមួយយប់ បន្ទាប់មកលាងទឹកសំអាតយកគ្រាប់ដែលល្មមមកដាក់ហាលថ្ងៃរយៈពេល ១ទៅ២ថ្ងៃ (ហាមហាលថ្ងៃត្រង់និងលើ ឧបករណ៍ដែក) ក្រោយមកទុកគ្រាប់ឲ្យត្រជាក់ទើបប្រមូលយកគ្រាប់ដាក់ដប ឬកញ្ចប់ហើយបិទជិតរក្សាទុកនៅកន្លែងស្ងួតធម្មតាហាមត្រូវកំដៅថ្ងៃ ។